

B İ B L İ O G R A F İ Y A

UOT 338:801.6; 398:82.0; 801.8

QIYMƏT MƏHƏRRƏMLİ*

XALQ ŞEİRİNİN MİFOLOJİ VƏ POETİK STRUKTURU:
GENEZİS VƏ MİFOPOETİK SİSTEM

Mətanət Abbasovanın "Azərbaycan xalq şeirinin genezisi və poetikası" adlı tədqiqat əsəri Azərbaycan xalq şeirinin genezisi, janr təkamülü və poetik zənginliyinin əsas istiqamətlərinin tədqiqinə həsr olunmuşdur. Mifoloji məzmunla əlaqədar olan şifahi xalq ədəbiyyatı nümunələrinin – bədii mətnlərin poetik sistem əsasında araşdırılması dissertasiya mövzusunda aid olan problem məsələlərin həllinə imkan vermişdir.

Türk etnoslarının ilkin dünyagörüşlərindən qaynaqlanan xalq şeiri nümunələrinin ayrı-ayrı janr və şəkillərdə öz əksini tapmış mənba kimi əsas götürülməsi də məsələnin araşdırılması zamanı tədqiqatçıya problemin həllində yardımçı olmuşdur. Tədqiqatçı mifoloji və poetik obrazlılığın izahında ortaq cəhətlər arasında müqayisələrin aparılmasının bilavasitə mətn strukturlarında müəyyənləşdiyini önə çəkərək, bədii məni nüsrəkəb struktur və tərkibdə mifoloji, ayrıca poetik düşüncənin formalaşdırılması, nizamlı ifadə forması kimi qəbul edir. Əsərin xalq şeirinin mifoloji və poetik strukturunun tarixi hadisələr kontekstində araşdırılmasında da bir tarixi kodlaşdırma motivi özünü göstərmişdir. Tədqiqat işi bütövlükdə alimnin çoxillik gərgin və faydalı əməyinin nəticəsi olaraq, qarşıya qoyulan problemlə məsələlərin həlli əsərin məzmun və mündaricəsində bütün genişliyi və əhatəliliyi ilə öz əksini tapır.

Açar sözlər: Genezis, poetika, janr, xalq ədəbiyyatı, bədii mətn

Mətanət Abbasova. Azərbaycan xalq şeirinin genezisi və poetikası. Monoqrafiya. Bakı Elm və təhsil, 2017, 412 səh.

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Mətanət Abbasovanın 2011-ci ildə "Klassik Azərbaycan hekayəsində bədii simvol (1900-1920)", 2017-ci ildə "Azərbaycan xalq şeirinin genezisi və poetikası" adlı monoqrafiyaları çap olunmuşdur. Bundan əlavə, tədqiqatçı-alim 6 cildə hazırlanmış geniş oxucu kütləsinə təqdim edilmiş "Cənubi Azərbaycan folkloru" kitablarında çap olunan xalq ədəbiyyatı nümunələrinin toplusı və tərtibçilərindəndir. M. Abbasova bütün bunlarla yanaşı, 70-dən çox elmi, publisistik məqalə yazaraq, dövrü mətbuatda çap etmişdir.

Alimin yaxın vaxtlarda müdafiəsinə hazırladığı doktorluq dissertasiyasının mövzusu əhatə edən "Azərbaycan xalq şeirinin genezisi və poetikası" adlı həlalik sonuncu kitabı Azərbaycan folklorşünaslığının olduqca vacib bir sahəsinə – Azərbaycan xalq şeirinin genezisi, janr təkamülü və poetik zənginliyinin əsas istiqamətlərinin tədqiqinə həsr olunmuşdur. Monoqrafiyada "xalq şeirinin qaynaqları, mifoloji düşüncənin şeir yaradıcılığına təsiri, mif semantikasının poeziyada qəlibləməsi prinsipləri, mifik Dünya Modelinin təəssümü müəyyənləşdirilir, xalq şeirinin bütövlükdə mövzu, mifopoetik kontekstdə təkamül prosesi izlənilir, poeziyanın mənasıyına dair elmi-nəzəri qənaətlər ümumiləşdirilir, janrların strukturu, mətn quruluşu, üslub təməyülləri araşdırılır..." [1, s. 2].

Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatının təşəkkül prosesi müxtəlif dövrləri əhatə etdiyi üçün, tədqiqatçının fikrincə, zaman-zaman yeni mənə çalarları ilə təzahür edən bu zəngin irsin – "folklor mətnlərinin araşdırılmasında çox hallarda sənətkarlıq məsələlərinə toxunulmaqda kifayətlənilməmiş, bu və ya digər problemin poetik informativlik əsasında öyrənilməsi ön planda olmuşdur" [1, s. 3]. Məhz bu səbəbdən, mövcud folklor mətnlərinin poetik xüsusiyyətlərinin

şeir texnikasının qayda-qanunlarına uyğun bir şəkildə araşdırılması məsələsi ortaya çıxmış və müəllif də elə bu kontekstdən yanaşaraq, "mətnləri sistemli şəkildə mifoloji düşüncə müstəvisində və bədii yaradıcılıq aspektində" [1, s. 3] araşdırmağı qarşısına məqsəd qoymuşdur. Türk etnoslarının ilkin dünyagörüşlərindən qaynaqlanan xalq şeiri nümunələrinin ayrı-ayrı janr və şəkillərdə öz əksini tapmış mənba kimi əsas götürülməsi də məsələnin araşdırılması zamanı tədqiqatçıya problemin həllində yardımçı olmuşdur. Çünki, həqiqətən də, "xalq məişətinin, mərasimlərin ayrılmaz tərkib hissəsinə çevrilən arxaik nağmələr – ovşunlar, dualar, həvalələr, saycaq sözləri, laylalar, oxşamalar, bayatılar, ağılar, lirik xalq mahnıları və s. poetik imkanların öyrənilməsi, ilk növbədə, dilçiliyə, üslubiyatla bağlı bir çox problemlərin ümumiləşdirilmiş formada, ortaq şəkildə araşdırılmasını tələb edir" [1, s. 4]. Birbaşa mifoloji məzmunla əlaqədar olan şifahi xalq ədəbiyyatı nümunələrinə bu cür yanaşma təzə dissertasiya mövzusunda aid olan problem məsələlərin sistemli şəkildə araşdırılmasına imkan vermişdir.

M. Abbasovanın da qeyd etdiyi kimi, Azərbaycan folklorşünaslığında xalq şeirinin genezisi və poetikasının öyrənilməsi ümumi şəkildə mifologiya və xalq ədəbiyyatı ilə bağlı tədqiqatlarda əsasən üç istiqamətdə: xalq lirikasının poetik imkanlarının tədqiqi ilə bağlı aparılan nəzəri-təcrübi araşdırmalar; bütövlükdə xalq ədəbiyyatı janrlarının araşdırılması istiqamətində yazılan dissertasiya, monoqrafiya və məqalələr; xalq ədəbiyyatı janrlarının üslub özəlliklərinin tədqiqi üzərində aparılan araşdırmalar şəkildə aparılmışdır [1, s. 6-7].

Azərbaycan alimlərindən A. Hacılı, R. Qafarlı, F. Bayat, R. Əliyev, S. Rzasov və s. tədqiqatçıların öz əsərlərində mif və folklor kontekstində mifoloji və ayrıca bədii yaradıcılığın spesifikasiyasına toxunuqlarını diqqətə çatdırmaqla yanaşı, M. Abbasovanın "problemin nəzəri baxımdan elmi təhlilinin aparılması bu tədqiqatlarda mifopoetikliyin, ayrıca mifoloji və bədii düşüncənin məzmununun fərqləndirilməsini təhlilə gətirir" [1, s. 8-9] qənaətini də nəzərə alsaq görürük ki, Azərbaycan ağız ədəbiyyatının spesifik xüsusiyyətlərinin daha da geniş araşdırılması baxımından dissertasiya işinin məzmunu və əhəmiyyəti olduqca böyükdür.

Qeyd edək ki, 412 səhifə həcmində olan bu monoqrafiya Giriş, dörd fəsil və Nəticədən ibarətdir. "Xalq şeirinin nəzəri-metodoloji əsasları" adlanan I fəsil "Folklorunda bədiiilik ünsürlərinin meydana gəlməsində mifologiyaların rolu", "Mifoloji düşüncənin irkin formaları", "Mif semantikasının xalq poeziyasında qəlibləməsi" kimi bölmələrdə öz təsdiqini tapır.

Mifoloji düşüncənin yaranma dövrünün poeziyada semantik-üslubi xüsusiyyətləri təzahür etdirməsi ilə şərtlənən ritualar, inam və etiqad söykənən mif motivləri, eyni zamanda nəğmə mətnlərinin təşəkkülü də bilavasitə insan düşüncəsinin primitiv düşüncə tərzindən daha geniş dünyagörüşünün formalaşmasına qədəm qoyduğunun göstəricisinə çevrilir. Elə bu cür yanaşma tərzinin özü də tələb edir ki, müəllif "mifoloji dünyagörüşü səbəbiyyətdə bağlı təkrarlanmaz canlı, cansız varlıqların birligini, onların dünya ilə qarşılıqlı əlaqəsini, bir-birlərinə münasibətini, varlığını təşkilini, yaranmasını və s. aydınlaşdırır" [1, s. 17] qənaətini dəyərli elmi faktlarla sübuta yetirsin. M. Abbasova mifoloji və poetik obrazlılığın izahında ortaq cəhətlər arasında müqayisələrin aparılmasının bilavasitə mətn strukturlarında müəyyənləşdiyini önə çəkərək, bədii məni müsrəkəb struktur və tərkibdə mifoloji, ayrıca poetik düşüncənin formalaşdırılması, nizamlı ifadə forması kimi qəbul edir. Bu baxımdan, müəllifin elmi qənaətlərinin görkəmli tədqiqatçılardan D.P. Kozolupenkonun "Mifopoetika termini altında məzmunlu planda yalnız qədim və ya primitiv mifologiya gizlənmir, mifin tipi kimi buna ən uyğun olan poetik izahı dayanır" [1, s. 18], R. Əliyevin "Mif yaradıcılığında bədii mifin formaca gözəlliyi olub, sonradan onun məzmununa hopur. Burada bədii təsvir vasitələrindən – təşəbbü, metafora, paralellər, müqayisə və s. istifadə olunur" [1, səh. 18] kimi yanaşma prinsipləri ilə üst-üstə düşdüyünün şahidi oluruq. "Qeyd edək ki, tarixi baxımdan ayrı-ayrı ritualar, inancların bağlandığı düşüncə sistemi söz və təsvirdə bədii əməyə çevrilir" – fikri Mətanət

Abbasovanın "işarənin mövcud ilkin mifoloji, fəlsəfi tərəfi söz, nəhayətə obraz müəyyənliyində mühüm rol oynadığından poetika və bədii semantika yalnız əsərdə formanı deyil, həm də bədii düşüncənin özülünü müəyyənləşdirən vasitə kimi qəbul edilir" [1, s. 19] qənaəti ilə uzlaşır. Deməli, tədqiqatçının dilin formalaşma və inkişafının ilkin mərhələsi kimi mifologiyayı əsas götürməsi də özlüyündə həqiqəti əks etdirir.

"Mifoloji düşüncənin ilkin formaları" bölümündə tədqiqatçı mifoloji düşüncənin öz strukturuna görə tarixi düşüncədən fərqləndiyini bu iki süür səviyyəsinin məkana və zamana münasibətdə fərqli modellər təqdim etdiyi anlamına gəldiyi ilə izah edir [1, s. 26]. M. Abbasovanın fikrinə, mifoloji dünya modelində zaman qapalı, təkrarlanan, ritmikdir. Tarixi süürdə zaman və məkan özəlxətlidir, başlanğıca və sona malikdir. Mifoloji dünya modeli tarixi dünya modelinin əsasını təşkil etdiyi kimi, onun strukturunda özünəməxsus şəkildə yaşamaqda davam edir [1, s. 26]. Elə bu yanaşmadan çıxış edərək deyə bilərik ki, tədqiqatçının "Azərbaycan folklorunun bütövlükdə milli mədəniyyətin doğru-düzgün öyrənilməsi və dərk olunması mifoloji düşüncənin strukturunu öyrənməyi tələb edir" prizmasından yanaşaraq, araşdırmağa cəhd etdiyi problemlərin həlli istiqamətini kosmoqonik düşüncənin müxtəlif inkişaf mərhələlərində fonunda aparması təqdirəlayiqdir.

Professor Ramazan Qafarlının da qənaətinə görə, "vərlif ünsürünün təşəkkül tarixi onun struktur mahiyyətini təşkil edir, başqa sözlə, əşyanın necə əmələ gəlməsi onun mahiyyətə nə olmasını müəyyən edir" və "mifoloji düşüncə öz inkişafında müxtəlif mərhələlərdən keçmişdir" [1, s. 27]. Lakin təbii ki, mifoloji düşüncənin inkişaf tarixinin mərhələlərini müxtəlif tədqiqatçılar müxtəlif cür də dəyərləndirir ki, bu da məsələyə yanaşmanın özündə təbii ki, bir qarışıqlıq yaranmasına gətirib çıxarmışdır. M. Abbasova belə bir yanaşmanın təsədüfi olmadığını və onu törədən konkret səbəbləri ilk növbədə genetik inkişaf kontekstində dəyərləndirməyin daha doğru olduğunu bildirir [1, s. 27].

Monoqrafıyanın II fəslə "Mif-ritual sintezinin xalq şeir fəkillərinin formalaşmasına təsiri" adlanır ki, tədqiqatçı tədqiqat işinin bu mühüm hissəsini xalq şeirinin mifoloji kökləri və təsnifatı, ibtidai peşələrə həsr olunan nəğmələrin ritmik-melodik quruluşu, ovsunların magik-mifoloji strukturu, mərasim nəğmələrinin mifopoetikası, lirik xalq mahnılarında mif semantikasını məsələlərinin araşdırılmasına həsr etmiş və bu sahədə öz tədqiqatları ilə tanınmış alimlərin mülahizə və qənaətlərinə əsaslanmaqla yanaşı, konkret olaraq öz yanaşma prinsiplərini də işləyib ortaya çıxarmışdır. Belə ki, pus tədqiqatçılarından A.A. Baninin, M.P. Ştokmanın, B.P. Anikinin, Y.Q. Kruqlovun, eləcə də görkəmli Azərbaycan folklorşünaslarından M.H. Təhməşib, P. Əfəndiyev, V. Vəliyev, A. Nəbiyev, B. Abdulla, R. Qafarlı və başqalarının xalq şeirinin sistemli təsnifatını konkret tipoloji qruplaşmada olmaqla yanaşı, ayrı-ayrı lirik janrların mövzu-məzmun əhatəsində sistemləşdirdiklərini qeyd edərək [1, s. 72], Azərbaycan folklorşünaslığında xalq lirikasının daha əhatəli sistemini isə prof. Ramazan Qafarlının təqdim etdiyini bildirir. Belə ki, R. Qafarlının mərasim nəğmələrini 11 növə böldüyünü, lirik xalq mahnılarının poetikasını araşdıran N. Rzayevanın təqdimatında isə bu təsnifətdə beş bölgünün: 1) Ritual mahnıları (mərasim nəğmələri); 2) Əmək nəğmələri; 3) Ailo-məişət nəğmələri; 4) Qəhrəmanlıq nəğmələri; 5) Lirik mahnılar (lirik-aşıqana nəğmələr) [1, s. 74] əsas götürüldüyünü diqqətə çatdıran M. Abbasova, öz araşdırma əsərində təsnifatı aşağıdakı bölgü üzrə aparmışdır (aşıq yaradıcılığı istisna olmaqla):

1. İbtidai peşələrə həsr olunan nəğmələr; 2. Ovsun nəğmələri; 3. Mərasim nəğmələri;
4. Lirik xalq mahnıları.

Təbii ki, tədqiqatçı Matanət Abbasovanın araşdırmasının kökündə, özündə də qeyd etdiyi kimi, xalq şeirinin mifoloji kökləri və poetik sisteminin öyrənilməsi durduğundan, problemə yuxarıda göstərilən istiqamətdə yanaşmasını məqsəduyğun hesab etmək yerinə düşür.

Tədqiqat işinin "Azərbaycan xalq şeirinin əsas qaynaqları: İlkin dünyagörüşü sistemləri və islam dini" adlı III fəslinin özü də "Təbət – dağ, su və od kulturlarının xalq poeziyasında obrazlaşması", "Xalq nəğmələrində islami görüşlərin poetikləşməsi", "Mədəni-tarixi modelləşmənin xalq şeirində təzahür formaları və üslubi özəllikləri" adlı bəşliqlər altında toplanmış yazılarda təsnif olunmaqla yanaşı, xalq lirikasının mövzu və motiv modelinin strukturunun müəyyənlişməsində özüni göstərməkdədir. Araşdırmanın "Xalq şeirinin üslub rəngarəngliyi janrlararası fərqlər üzərindən də öz ifadəsini tapmaqla, burada mətnin bütöv fonu, leksik strukturu, poetik müəyyənliyi, ahəng, musiqi ritmi və s. əhatə etməklə geniş bir sistemdə birləşir" qənaəti eyni zamanda, "xalq şeirində bütün hallarda nəğmə mətnləri yaranması, tarixi özəlliyi, real-mifik məzmunu, hissi-emosional ovqatı, xüsusiyyətləri ilə üslubi imkanları da formalaşdırır" [1, s. 305] fikri ilə tam üst-üstə düşür.

IV fəsil "Xalq şeirində mifik dünya modelinin təcəssümü" adlanır ki, burada da təsnif olunan problemlə məsələlər "Xalq şeirində cansız əşya, heyvan və quş obrazlarının mifoloji kökləri" və "Folklorun lirik ənənəsində sayırların və rənglərin mifoloji simvolikası" bəşliqlərində öz həllini tapır.

Nəhayət, tədqiqat işinin yekunu kimi ortaya çıxan "Nəticə"də tədqiqatçı-alimin çoxillik gərgin və faydalı əməyi sayısında araya-ərsəyə gətirdiyi "Azərbaycan xalq şeirinin genezisi və poetikası" əsərinin məzmun və mündəricəsi bütün genişliyi və əhatəliliyi ilə öz əksini tapır. Təsədüfi deyildir ki, əsərin xalq şeirinin mifoloji və poetik strukturunun tarixi hadisələr kontekstində araşdırılmasında da bir tarixi kodlaşdırma motivi özüni göstərməkdədir. Azərbaycanı ikiye bölünməsi, yaxud Qarabağ faciələrimizin, digər itkilərimizin xalqın qan yaddaşına hopmuş ağrılarından doğan poetik elementlərin xalq yaradıcılığı formasında təzahür etməsi də günümüzün reallığı, eyni zamanda mifikləşməyə yönəlik təfəkkür kodeksinin əksi kimi öz təsdiqini tapmaqdadır.

Təbii ki, tədqiqat işi olduqca geniş bir mövzunu əhatə etdiyindən onun bərsində bu yığcam yazıda müfəssəl məlumat vermək mümkün deyil. Biz sadəcə olaraq, əsərin ideya-struktur məsələlərində qısaca nəzər yetirməklə kifayətləndik. Yazımızı tədqiqatçı-alimin öz qənaəti ilə yekunlaşdırırıq: "Azərbaycan xalq şeiri tarixi baxımından müxtəlif dini-mifoloji təsəvvürlər sistemi qaynağında təşəkkül tapmış və inkişaf etmişdir. Şifahi xalq yaradıcılığının zəngin lirik ənənəsinin kodlaşdırılması mifoloji kökləri və poetikasını qorunan informativliyi öyrənilməsi həm də milli düşüncə və özünüifadənin tarixi təbəddülünün müəyyənlişdirilməsi baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir" [1, s. 384].

ƏDƏBİYYAT

Kitab: Abbasova M.M. Azərbaycan xalq şeirinin genezisi və poetikası. Bakı: Elm və təhsil, 2017, 412 səh.

*AMEA Folklor İnstitutu.
e-mail: qiyamet-555@mail.ru

Giyamat Maharramli

MYTHOLOGICAL AND POETIC STRUCTURE OF FOLK POETRY: GENESIS AND MYTHOPOTIC SYSTEM

Matanət Abbasova's research work that named "Genesis and Poetics of Azerbaijani Folk

Poetry" is dedicated to the study of the genesis of the Azerbaijani folk poetry, the evolution of the genre and the major aspects of poetic wealth.

The study of the oral literary texts related to the mythological content - the study of literary texts on the basis of poetic system enabled the solution of the problems related to dissertation.

The basis of the folk poetry samples derived from the initial perspectives of the Turkish ethnos as a source of their own genres and images also assisted the researcher in solving the problem. The researcher believes that comparisons between common features in the mythological and poetic imagery are defined in direct text structures, and the artistic text accepts the complex structure and composition of mythological and separate poetic thought as a formed, regular expression. A historical coding motif is also reflected in the study of the mythological and poetic structure of the folk poetry in the context of historical events. The research work, as a whole, is the result of the long-standing tense and productive work of the scientist, the solution of the problematic issues is reflected in the content and the scope of the work in its entirety and scope.

Keywords: *Genesis, poetics, genre, folk literature, artistic text*

Гиймет Магеррамли

МИФОЛОГИЧЕСКО-ПОЭТИЧЕСКАЯ СТРУКТУРА НАРОДНОГО СТИХА: ГЕНЕЗИС И МИФОЛОГИЧЕСКАЯ СИСТЕМА

Произведение Матанат Аббасовой «Генезис и поэтика народного стиха» посвящена исследованию генезиса Азербайджанского стиха, эволюции жанра и основным направлениям поэтического обогащения.

Образцы народного творчества, связанные с мифологическим содержанием – дали возможность исследованию проблем художественного текста на основании поэтической системы.

Образцы народного стиха, ведущие свои истоки от раннего мировоззрения тюркского этноса, в котором находят отражения отдельные образцы народного стиха, становятся основным источником для исследователя в решении проблем. Исследователь в пояснении мифологической и поэтической образности переносит на передний план проведение сравнений между общими свойствами непосредственно в структуре текста, при этом воспринимаемый текст как упорядоченную форму изложения отдельно сформировавшееся поэтическое мышления, в частности в сложной структуре состава мифологии.

Исследование мифологической и поэтической структуры народного стиха в контексте истории выявляет их мотив исторического кодирования. Исследовательская работа в целом, как результат многолетней и плодотворной деятельности ученого, отражает в себе всю широту, всесторонность содержания и изложения произведения для решения поставленных проблемных задач.

Ключевые слова: *Генезис, поэтика, жанр, народная литература, художественный текст*

(*Filologiya üzrə elmlər doktoru Hüseyin Həşimli tərəfindən təqdim edilmişdir*)

Daxilolma tarixi: *İlkin variant* 10.03.2019
Son variant 27.05.2019

MÜƏLLİFLƏRİN NƏZƏRİNƏ

1. Jurnalın əsas məqsədi elmi keyfiyyət kriteriorinə cavab verən orijinal elmi məqalələrin dərc edilməsindən ibarətdir.
2. Jurnalda başqa nəşrlərə təqdim edilmiş yeni tədqiqatların nəticələri olan yığcam və mücəmməl redaktə olunmuş elmi məqalələr dərc edilir.
3. Məqalənin hörmətli müəlliflərinin sayının üç nəfərdən artıq olması arzuolunmazdır.
4. Məqalələrin keyfiyyətinə, orada göstərilən faktların səhəhliyinə müəllif bərabər cavabdehdir.
5. Məqalələr AMEA-nın həqiqi və müxbir üzvləri və ya redaksiya heyətinin üzvlərindən biri tərəfindən təqdim edilməlidir.
6. Məqalələr iki dildə – Azərbaycan və rus dillərində çap oluna bilər. Məqalənin yazıldığı dildən əlavə digər 2 dildə xülasəsi və hər xülasədə açar sözlər verilməlidir.
7. Məqalənin mətni jurnalın redaksiyasına fərdi kompüterdə, A4 formatlı ağ kağızda, "12" ölçülü hərfliyə, səhifənin parametrləri yuxarıdan 2 sm, aşağıdan 2 sm; soldan 3 sm, sağdan 1 sm məsafə ilə, sətirdən-sətir "defislə" keçmədən, sətir aralığı 1,5 interval olmaq şərti ilə rus və Azərbaycan dillində Times New Roman şriftində yazılaraq, 1 nüsxədə çap edilərək, CD-də jurnalın məsul katibinə təqdim edilir. Mətnin daxilində olan şəkil və cədvəllərin parametri soldan və sağdan 3,7 sm olmalıdır.
8. Səhifənin ortasında "12" ölçülü qalın və böyük hərfliyə müəllifin (müəlliflərin) adı və soyadı yazılır.
9. Bir sətir boş buraxılmaqla aşağıda "12" ölçülü böyük hərfliyə məqalənin adı çap edilir. Sonra məqalənin yazıldığı dildə "10" ölçülü hərfliyə, kursivlə xülasə və açar sözlər yazılır. Daha sonra müəllifin işlədiyi təşkilatın adı, elmi dərəcəsi və e-mail ünvanı, "12" ölçülü kiçik hərfliyə qalın və kursivlə ədəbiyyat siyahısından sonra sağdan yazılır. (məs.: *AMEA Naxçıvan Bölməsi*; e-mail: *axtarislar@mail.ru*).
10. Mövzu ilə bağlı elmi mənbələrə istinadlar olmalıdır və istifadə olunmuş ədəbiyyat xülasələrindən əvvəl "12" ölçülü hərfliyə, kodlaşdırma üsulu və əlifba sırası ilə göstərilməlidir. "Ədəbiyyat" sözü səhifənin ortasında qalın və böyük hərfliyə yazılır. Ədəbiyyat siyahısı yazıldığı dildə adı hərfliyə verilir. İstifadə edilən mənbələrin sayı 15-dən çox olmamalıdır. Məs.:
Kitablar:
Qasımov V.İ. Qədim abidələr. Bakı: İşiq, 1992, 321 s.
Kitab məqalələri:
Həbibbəyli İ.Ə. Naxçıvanda elm və mədəniyyət / Azərbaycan tarixində Naxçıvan, Bakı: Elm, 1996, s. 73-91.
Jurnal məqalələri: Baxşəliyev V.B., Quliyev Ə.A. Gəmiqaya təsvirlərində yazı elementləri // AMEA Naxçıvan Bölməsinin Xəbərləri, 2005, № 1, s. 74-79.
11. Məqalənin xülasəsində müəllifin adı və soyadı "12" ölçülü kiçik, qalın hərfliyə; mövzunun adı böyük, qalın hərfliyə; xülasənin özü isə adı hərfliyə yazılır. Xülasə məqalənin məzmununu tam əhatə etməli, əldə olunan nəticələr ətrafı verilməlidir.
12. Məqalədəki istinadlar mətnin içərisində verilməlidir. Məs.: [4, s. 15]
13. Məqalələrin ümumi həcmi, qrafik materiallar, fotolar, cədvəllər, düsturlar, ədəbiyyat siyahısı və xülasələr də daxil olmaqla 5-8 səhifədən çox olmamalıdır.
14. Məqaləyə müəlliflər haqqında məlumat (soyadı, adı və atasının adı, iş yeri, vəzifəsi, alimlik dərəcəsi və elmi adı, ünvanı, e-mail adresi, əlaqə telefonu) mütləq əlavə olunmalıdır.
15. Məqalənin məzmununa əsaslanan UOT kodu yuxarı sol tərəfdən mütləq qeyd olunmalıdır.

INFORMATION FOR AUTHORS

- The main purpose of this journal is to publish original scientific papers that meet the criteria of scientific quality.
- The journal publishes compact and perfectly edited scientific papers, which are the results of new research and have not been published in other publications previously.
- The number of collaborators exceeding three is undesirable.
- The author is directly responsible for the quality of papers and the accuracy of the facts presented.
- The papers must be submitted by full members and corresponding members of ANAS or one of the Editorial Board members.
- The papers can be published in two languages – Azerbaijani and Russian. In addition to the language in which a paper is written, an abstract should be provided in two other languages and keywords should be pointed.
- A paper text is submitted to the editor-in-chief of the journal along with an electronic copy, it must be printed on a personal computer, on white A4 paper, in Times New Roman font, font size "12", page parameters 2 cm above, 2 cm below, 3 cm on the left, 1 cm on the right, without hyphenation, in 1.5 interval, and in one of the languages mentioned above. Margins for figures and tables inside the text should be 3.7 cm left and right.
- The name and surname of the author (authors) are indicated in bold and capital letters in the center of the page, font size "12".
- Below, after one blank line, the title of the paper is indicated in capital letters, font size "12". Then there is abstract including keywords in the language of the paper, font size "10", italics. The organization name, the author's scientific degree and e-mail address are written below the references in lowercase letters, font size "12", bold italics (for example: *Nakhchivan branch of ANAS; e-mail: axtarislar@mail.ru*).
- Reference should be made to scientific sources on the subject, the list of references should be given before the abstract, in accordance with the encoding rules, in alphabetical order, the font size "12". The word "references" in the middle of the page is highlighted in bold and in capital letters. References are in lowercase letters in the language in which this edition has been published. The used sources mustn't be more than 15. Eg.:

Books:
Gasymov V.I. Ancient monuments. Baku: Light, 1992, 321 p.

Book papers:
Habibbeyli I.A. Science and culture in Nakhchivan / Nakhchivan in the history of Azerbaijan. Baku: Science, 1996, p. 73-91.

Journal papers:
Bakhshaliev V.B., Guliev A.A. Writing elements in the drawings of Gemigaya // Proceedings of the Nakhchivan Branch of ANAS, 2005, № 1, p. 74-79.
- The author's name and surname in the abstract are indicated in lowercase letters in bold font, size "12"; the title of the paper is capitalized in bold; and the abstract itself is in lowercase letters. The abstract should correspond to the full content of the paper; the results are to be given in detail.
- Links in the paper should be in the text. Eg.: [4, p. 415].
- The total amount of a paper including graphic materials, photographs, tables, formulas, references, and reviews should not exceed 5-8 pages.
- Authors' data must be specified additionally (last name, first name, patronymic, place of work, position, degree and academic title, address, email address, work and home phone numbers).
- A paper's code based on UDC should be indicated on the left.

К СВЕДЕНИЮ АВТОРОВ

- Основной целью журнала является публикация оригинальных научных статей, соответствующих критериям научного качества.
- Журнал публикует компактные и в совершенстве отредактированные научные статьи, являющиеся результатами новых исследований и не опубликованные ранее в других изданиях.
- Нежелательно, чтобы число соавторов превышало трех человек.
- Автор несет прямую ответственность за качество статей, достоверность представленных в них фактов.
- Статьи должны быть представлены действительными членами и членами-корреспондентами НАНА или одним из членом Редколлегия.
- Статьи могут быть напечатаны на трех языках – азербайджанском, русском и английском. В дополнение к языку, на котором написана статья, следует предоставить резюме на двух других языках и указать ключевые слова.
- Текст статьи представляется ответственному редактору журнала в электронной форме в CD, написанный на персональном компьютере, на белой бумаге формата A4, шрифтом Times New Roman, размер шрифта «12», параметры страницы 2 см сверху, 2 см внизу, 3 см слева, 1 см справа, без переносов, с интервалом 1,5, на русском и азербайджанском языках. Поля для рисунков и таблиц внутри текста должны быть по 3,7 см слева и справа.
- По центру страницы, размером шрифта «12», жирным шрифтом и заглавными буквами указываются имя и фамилия автора (авторов).
- Ниже после одной пустой строки указывается название статьи заглавными буквами, размер шрифта «12». Затем размером шрифта «10» и курсивом приводится резюме с ключевыми словами на языке статьи. Название организации, ученая степень и адрес электронной почты автора указываются обычными строчными буквами, жирным курсивом, размер шрифта «12» справа после списка источников (*например: Нахчыванский филиал НАНА; e-mail: axtarislar@mail.ru*).
- Следует указать ссылки на научные источники по данному предмету, список использованной литературы указывается перед резюме, в соответствии с правилами копирования, в алфавитном порядке, размер шрифта «12». Слово «Литература» в середине страницы выделено жирным шрифтом и заглавными буквами. Список литературы приводится строчными буквами на опубликованном языке. Напр.:

Книги:
Гасымов В.И. Древние памятники. Баку: Ишыг, 1992, 321 с.

Книжные статьи:
Хабиббейли И.А. Наука и культура в Нахчыване / Нахчыван в истории Азербайджана. Баку: Наука, 1996, с. 73-91.

Журнальные статьи:
Бахшалиев В.Б., Гулиев А.А. Элементы письменности в рисунках Гемигая // Научные статьи Нахчыванского Отделения НАНА, 2005, № 1, с. 74-79.
- В резюме имя и фамилия автора указываются строчными буквами жирным шрифтом размером «12»; название статьи – заглавными буквами жирным шрифтом; а само резюме простыми строчными буквами. Резюме должно соответствовать полному содержанию статьи, полученные результаты приводятся подробно.
- Ссылки в статье должны быть показаны в тексте. Напр.: [4, с. 15].
- Общий объем статьи, включая графические материалы, фотографии, таблицы, формулы, список литературы и отзывы, не должен превышать 5-8 страниц.
- Обязательно указываются данные об авторах (фамилия, имя, отчество, место работы, должность, степень и научное звание, адрес, адрес электронной почты, рабочие и домашние телефоны).
- Код статьи на основе УДК следует указывать в верхней части слева.